

Predgovor

|| Napomena Frederika Miškina

Kada sam napustio Univerzitet Kolumbija u septembru 2006. da bih prihvatio poziciju člana Upravnog odbora Sistema federalnih rezervi, nisam mogao ni da zamislim koliko je taj posao uzbudljiv – ali i stresan. Kako sam mogao da znam, kao što je rekao Alan Grinspen, da će svetska ekonomija biti pogođena „kreditnim cunamijem koji se dešava jednom u sto godina,” globalnom finansijskom krizom od 2007. do 2009. Kada sam se vratio na Kolumbiju u septembru 2008, finansijska kriza je dostigla posebno dramatičnu fazu, u kojoj su kreditna tržišta kompletno zamrznuta i neka od naših najvećih finansijskih tržišta se našla u velikoj nevolji. Globalna finansijska kriza, najveća finansijska kriza koju je svet video od Velike depresije, potpuno je promenila prirodu finansijskih tržišta i institucija.

S obzirom na to što se dogodilo, sedmo izdanje knjige *Finansijska tržišta i institucije* na kraju nije bila samo najduža revizija koju smo moj kolega autor i ja uradili, već i naj-uzbudljivija. Nadam se da će se studenti zabaviti čitajući ovu knjigu isto koliko smo se mi zabavili pišući je.

Decembar 2010.

|| Šta je novo u sedmom izdanju

Pored očekivanog ažuriranja svih podataka iz 2010. gde god je to bilo moguće, ima i mnogo toga novog u svakom delu teksta.

Globalna finansijska kriza

Globalna finansijska kriza 2007–2009. dovela je do niza događaja koji su u potpunosti promenili strukturu finansijskog sistema i način funkcionisanja centralnih banaka. To je zahtevalo prepravljane skoro celog udžbenika, uključujući i novo poglavlje, ponovno pisanje jednog celog poglavlja, i dodavanje mnogih novih odeljaka, aplikacija i polja kroz ostatak knjige.

Novo Poglavlje 8: „Zašto dolazi do finansijskih kriza i zašto su one toliko pogubne po privredu?”

Sa dolaskom subprimarne hipotekarne krize, udžbenik o finansijskim tržištima i institucijama ne bi bio kompletan bez opširne analize finansijske krize kao što je nedavna. Koristeći ekonomsku analizu efekata asimetričnih informacija o finansijskim tržištima i privredi, ovo novo poglavlje proširuje diskusiju o finansijskoj krizi iz prethodnog izdanja da bi se videlo zašto dolazi do finansijskih kriza i zašto su one toliko pogubne za privredu. Ovu analizu koristimo da bismo objasnili niz događaja u velikom broju prethodnih finansijskih kriza u celom svetu, s posebnim fokusom na razjašnjavanju/obrađivanju najskorije finansijske krize. Zbog dramatičnosti skornih događaja vezanih za finansijsku krizu, materijal u ovom poglavlju je veoma uzbudljiv za studente. Zaista, tokom predavanja ovog poglavlja po povratku na Kolumbiju, studenti su bili zainteresovaniji za ovaj deo više nego za bilo šta drugo što sam predavao u celoj svojoj karijeri dugoj 30 godina.

Preuređenje 6. Dela „Finansijske institucije” i prepravljnje 18. Poglavlja „Ekonomska analiza finansijske regulative”

U proteklim izdanjima, poglavlje o strukturi bankarske industrije pratilo je poglavlje o bankarskoj regulativi. Ovo preuređenje ne bi imalo smisla u periodu posle najskorije finansijske krize, jer su nebankarske finansijske institucije, kao što su investicione banke, većinom nestale kao nezavisne institucije i sada su deo bankarskih organizacija.

Da bismo reflektovali novi finansijski svet u koji smo zakoračili, trebalo bi prvo da razmotrimo finansijsku industriju kao celinu i zatim se osvrnemo na specifičnosti strukture, sada već mnogo šire, bankarske industrije. Da bismo ovo postigli, pomerili smo poglavlje o regulativi pre poglavlja o strukturi bankarske industrije i prepravili ga tako da se manje fokusira na bankarsku regulativu, a više na regulativu celokupnog finansijskog sistema.

Kompletiranje kroz tekst novog materijala o finansijskoj krizi 2007–2009.

Nedavna finansijska kriza imala je toliko dalekosežni uticaj na oblast finansijskih tržišta i institucija da je skoro svako poglavlje zahtevalo izmene koje bi odrazilo događaje. Velika količina suštinski novog materijala o uticaju finansijske krize je takođe dodata kroz knjigu, uključujući i:

- Novu studiju slučaja o hipotekarnom kolapsu i rasponu obveznica trezora sa rangom BAA (Poglavlje 5)
- Novu mini-studiju slučaja o agencijama za kreditni rejting i finansijskoj krizi 2007–2009. (Poglavlje 7)
- Novi odlomak „Unutar sistema federalnih rezervi”, o federalnim rezervama kao zajmodavca (Poglavlje 10)
- Novi odeljak sa lekcijama naučenim iz finansijske krize o tome kako bi centralne banke trebalo da odgovore na naduvane cene aktive (Poglavlje 10)
- Novi odeljak o ulozi komercijalnih zapisa obezbeđenih aktivom u finansijskoj krizi (Poglavlje 11)

- Novi odeljak o subprimarnoj hipotekarnoj krizi i spašavanju Fannie Mae i Freddie Mac (Poglavlje 12)
- Novi odeljak o svopovima kreditnog neizvršenja i njihovoj ulozi u finansijskoj krizi (Poglavlje 12)
- Novi odeljak o krizi subprimarne hipoteke i tržišta akcija (Poglavlje 13)
- Proširena/veća pokrivenost hipotekarnih prolaznih hartija od vrednosti koja povezuje kolateralizovane hipotekarne obveznice sa subprimarnim hipotekama i finansijskom krizom (Poglavlje 14)
- Novi odeljak o naduvanim cenama nekretnina (Poglavlje 14)
- Novu studiju slučaja o finansijskoj krizi i dolaru (Poglavlje 15)
- Novu studiju slučaja o tome kako je kriza kapitala uzrokovala kreditnu krizu (Poglavlje 17)
- Novi odeljak o Dod-Frenk predlogu zakona i budućoj regulativi (Poglavlje 18)
- Novu mini-studiju slučaja o *mark-to-market* računovodstvu i finansijskoj krizi (Poglavlje 18)
- Novu mini-studiju slučaja o finansijskoj krizi i regulativi zaštite potrošača (Poglavlje 18)
- Novu mini-studiju slučaja o krizi investicionih fondova tržišta novca (Poglavlje 19)
- Novu mini-studiju slučaja o propasti velikih, nezavisnih investicionih banaka (Poglavlje 19)
- Novi odeljak o uticaju svopova kreditnih neizvršenja na osiguravajuću industriju i spašavanje Američke internacionalne grupe (Poglavlje 21)
- Novu studiju slučaja o lekcijama naučenim iz subprimarne hipotekarne krize: kada će finansijski derivativi verovatno postati svetska tempirana bomba (Poglavlje 24)

Dodatni novi materijal

Takođe je bilo promena u finansijskim tržištima i institucijama poslednjih godina koje nisu direktno povezane sa nedavnom finansijskom krizom, pa sam dodao sledeći materijal kako bi tekst bio ažuriran:

- Novi odeljak o pozitivnoj ulozi koju imaju advokati u našem finansijskom sistemu, pod nazivom „Trebalo bi ubiti sve advokate?” (Poglavlje 7)
- Novi odlomak „Unutar sistema federalnih rezervi” o tome kako se stil Bernarke razlikovao od stila Greenspan (Poglavlje 9)
- Novi odlomak „Unutar sistema federalnih rezervi” o evoluciji strategije komunikacije sistema federalnih rezervi (Poglavlje 9)
- Novu studiju slučaja o tome kako operativna procedura sistema federalnih rezervi ograničava oscilacije u stopi na federalna sredstva (Poglavlje 10)
- Novi odlomak „Unutar sistema federalnih rezervi” o tome zašto sistem federalnih rezervi plaća kamatu na rezerve (Poglavlje 10)
- Nove informacije u odlomku „Unutar sistema federalnih rezervi” o predsedniku doboru Bernarke i targetiranju inflacije (Poglavlje 10)
- Prepravljen odlomak o finansijskoj inovaciji i rastu „bankarskog sistema iz senke” (Poglavlje 19)

Dalje pojednostavljenje analize ponude i tražnje na deviznom tržištu

Poglavlje o određivanju deviznog kursa oduvek je bilo problematično za neke studente. U šestom izdanju analizu smo približili tradicionalnoj analizi ponude i tražnje kako bi bila intuitivnija za studenta. Iako su ovu promenu dobro prihvatili predavači, smatrali smo da bi model određivanja deviznog kursa mogao da bude još jednostavniji za studenta kad bismo degradirali izračunavanje poređenja očekivanog prinosa i paritet kamate na dodatni sadržaj. Ovo u sedmom izdanju značajno pojednostavljuje razmatranje i trebalo bi da učini da određivanje deviznog kursa bude pristupačnije studentima.

Poboljšana ekspozicija i organizacija

Komentari od kritičara pomogli su nam da unapredimo ekspoziciju u celoj knjizi. Kritičari su nas ubedili da bi razmatranje konflikta interesa u okviru industrije finansijskih usluga trebalo da bude kraće, i taj materijal smo pomerili sada u Poglavlje 7. Kritičari su nas takođe ubedili da su štedne institucije i kreditne unije sada samo još jedan deo bankarske industrije, te smo iz tog razloga spojili materijal o ovim institucijama sa materijalom o komercijalnom bankarstvu u jedno poglavlje. Iz razloga što će neki predavači želeći da razmatraju štedne institucije i kreditne unije u više detalja, na internetu ćemo i dalje imati odvojena poglavlja o ovim institucijama.

Dodatni sadržaj na internetu

Vebsajt za ovu knjigu www.pearsonhighered.com/mishkin_eakins, omogućio nam je da zadržimo i dodajemo nov materijal postavljanjem sadržaja na internet. Dodatni sadržaj uključuje:

Poglavlje 4 Modeli određivanja cene aktiva

Poglavlje 4 Primena pristupa tržištu aktive na tržište robe: Slučaj zlata

Poglavlje 4 Okvir sredstava koji mogu da se pozajme

Poglavlje 4 Ponuda i tražnja na tržištu novca: Okvir preference likvidnosti

Poglavlje 10 Bilans stanja sistema federalnih rezervi i monetarne osnove

Poglavlje 16 Platni bilans

Poglavlje 18 Evaluacija FDICIA Zakon o unapređenju korporacije federalne depozitarne institucije i druge predložene reforme bankarskog regulativnog sistema

Poglavlje 18 Bankarska kriza širom sveta

Dodatni sadržaj 24 Više hedžinga sa finansijskim derivatima

Predavači mogu da koriste ovaj dodatni sadržaj na času kako bi dopunili materijal u knjizi, ili da ga preporuče studentima koji žele da prošire znanje u oblasti finansijskih tržišta i institucija.

Specifičnost

Iako je tekst prilično promenjen, i dalje sadrži specifičnosti koje ga čine najboljim udžbenikom finansijskih tržišta i institucija. Sedmo izdanje *Finansijskih tržišta i institucija* je praktični uvod u rad današnjih finansijskih tržišta i institucija. Pomeranjem dalje od opisa i definicija koje pružaju drugi udžbenici u ovoj oblasti, *Finansijska tržišta i institucije* ohrabruju studente da shvate vezu između teorijskog koncepta i primene u stvarnom svetu. Podsticanjem sposobnosti studenata na analizu i rešavanje konkretnih problema, ovaj udžbenik priprema studente za uspešne karijere u industriji finansijskih usluga ili za uspešnu saradnju sa finansijskim institucijama, koji god da je njihov posao.

Kako bismo pripremili student za njihove buduće karijere, *Finansijska tržišta i institucije* pružaju sledeće karakteristike:

- Unificirani analitički okvir koji koristi nekoliko osnovnih principa u cilju organizovanja načina razmišljanja studenta. Ovi principi uključuju:
 - Asimetričnu informaciju problema (agencija)
 - Konflikt interesa
 - Transakcione troškove
 - Ponudu i tražnju
 - Ravnotežu tržišta aktive
 - Efikasna tržišta
 - Merenje i menadžment rizika
- Odeljci „Menadžer u praksi” obuhvataju skoro 20 praktičnih primena koje naglašavaju finansijski pristup u praksi na finansijska tržišta i institucije.
- Pažljivi razvoj modela korak po korak omogućava da studenti lakše savladaju materijal.
- Velika fleksibilnost dozvoljava profesorima da predaju na način koji njima odgovara.
- Međunarodna perspektiva je u potpunosti integrisana u tekst.
- „Prateći finansijske vesti” i „Slučaj: Čitajući *Wall street Journal*” su sadržaji koji podstiču čitanje finansijskih vesti.
- Brojni slučajevi povećavaju interesovanje studenata za primenom teorije na podatke i slučajeve iz stvarnog sveta.
- Tekst se fokusira na uticaj elektronske (kompjuterske i telekomunikacione) tehnologije na sistem finansija. Tekst naširoko koristi internet sa vežbama na internetu, izvore sa interneta sa grafikonima i tabelama, i reference sa interneta u okviru margina. Takođe, sadrži i odlomke E-Finansije koji objašnjavaju kako tehnologija utiče na finansijska tržišta i institucije.

|| Fleksibilnost

Postoji toliko načina za predavanja o finansijskim tržištima i institucijama koliko ima i predavača. Tako, postoji velika potreba da udžbenik bude fleksibilan, kako bismo zadovoljili različite potrebe predavača, i to je bio primarni cilj pri pisanju ove knjige. U udžbeniku je postignuta velika fleksibilnost na sledeće načine:

- Osnovna poglavlja pružaju bazičnu analizu koja se koristi kroz celu knjigu, i druga poglavlja mogu da se koriste ili preskoče prema preferencama predavača. Na primer, Poglavlje 2 uvodi finansijski sistem i bazične koncepte, kao što su transakcioni troškovi, negativna selekcija i moralni hazardi. Nakon Poglavlja 2, predavač može da odabere detaljnije bavljenje finansijskom strukturom i finansijskim krizama korišćenjem poglavlja teksta u Delu 3 ili posebnim poglavljima u delovima 4 i 5 koja se bave finansijskim tržištima i institucijama ili predavač može da preskoči ova poglavlja i odabere drugi redosled.
- Pristup da se tekst internacionalizuje korišćenjem odvojenih delova, označenih kao međunarodni odlomci u poglavljima i pojedinim poglavljima o tržištu deviznog kursa i međunarodnom monetarnom sistemu, je sveobuhvatan, ali ipak fleksibilan. Iako će mnogi predavači predavati celokupan međunarodni materijal, drugi će se odlučiti da to ne učine. Predavači koji žele manje težište na međunarodnim temama, mogu lako da preskoče Poglavlje 15 (o tržištima deviznog kursa) i Poglavlje 16 (o međunarodnom finansijskom sistemu).
- Primene „Menadžera u praksi”, kao i deo o menadžmentu finansijskih institucija, su samosadržajne i mogu da se preskoče bez gubitka kontinuiteta. Tako, predavač koji želi da drži kurs koji nije toliko orijentisan na menadžment već na problem javnih politika, to može da učini bez problema. S druge strane, Deo 7 moguće je predavati ranije tokom kursa, odmah iza Poglavlja 17 o bankarskom menadžmentu.

Nacrt kursa koji je prikazan u narednim redovima za raspored predavanja tokom jednog semestra ilustruje kako ova knjiga može da se koristi za kurseve sa drugim težištem. Detaljnije informacije o tome kako tekst može da pruži fleksibilnost u okviru vašeg kursa nalazi se u *Uputstvu za predavače*.

Težište na Finansijskim tržištima i institucijama: Poglavlja 1–5, 7–8, 11–13, 17–19 i izbor pet drugih poglavlja

Finansijska tržišta i institucije sa težištem na međunarodni aspekt: Poglavlja 1–5, 7–8, 11–13, 15–19 i izbor tri druga poglavlja

Težište na menadžerskom aspektu: Poglavlja 1–5, 17–19, 23–24 i izbor osam drugih poglavlja

Težište na politici javnosti: Poglavlja 1–5, 7–10, 17–18 i izbor sedam drugih poglavlja

|| Olakšano predavanje finansijskih tržišta i institucija

Poslednjih godina tražnja kvalitetnog predavanja u poslovnim školama znatno se povećala. Kako bismo ispunili ove zahteve, predavaču smo pružili dodatni materijal koji ne nudi nijedan drugi udžbenik, a što bi trebalo da značajno olakša predavanje.

Uputstvo za predavače uključuje nacrt poglavlja, preglede, savete za predavanje i odgovore na pitanja na kraju poglavlja. Takođe nam je zadovoljstvo da ponudimo preko 1000 *Powerpoint* slajdova. Ovi slajdovi su sveobuhvatni i ilustruju sve glavne sadržaje koji se nalaze u tekstu. Autori su ih uspešno testirali na predavanjima i oni bi trebalo da predavaču olakšaju pripremu ličnih *Powerpoint* slajdova ili teza za predavanje. Ovo izdanje knjige sadrži i moćan alat za predavanje: Onlajn centar materijala za predavanje koji nudi *Uputstvo za predavače*, *Powerpoint* prezentacije, kompjuterizovane fajlove za testove. Korišćenjem ovih dodataka, koji su dostupni putem www.pearsonhighered.com/irc, predavači mogu da pripreme materijale za studente kao što su rešenja zadataka satavljenih od zadataka na kraju poglavlja. Koristili smo materijale ovog tipa na našim časovima i pokazali su se kao jako efikasni. Kako bismo još više olakšali prezentaciju na predavanjima, *Powerpoint* prezentacije uključuju sve slike i tabele iz teksta u boji, kao i teze predavanja koje mogu da se menjaju.

Softver za kompjutersko testiranje (TestGen-EQ sa QuizMaster-EQ za Windows i Macintosh) je vredan alat za pripremu testova koji omogućava profesoru da ih menja i dodaje pitanja. Predavači imaju našu dozvolu i ohrabrujemo ih da umnože sve materijale sa Onlajn centra materijala za predavanje i da ih koriste na način koji oni smatraju da je pogodan za njihovo predavanje.

|| Pedagoška pomoć

Udžbenik bi trebalo da bude solidan motivacioni alat. U tom cilju, uvrstili smo širok izbor pedagoškog sadržaja.

1. **Uvod u poglavlje** na početku svakog poglavlja govori studentu koji je cilj poglavlja, zašto su određene teme bitne i u kom su odnosu sa ostalim temama u knjizi.
2. **Studije slučaja** pokazuju kako analiza u knjizi može da se koristi u cilju objašnjenja bitnih i stvarnih situacija. Poseban set studija slučaja koji se zove: „Slučaj: Čitajući *Wall Street Journal*” pokazuje studentima kako da čitaju kolumne u ovim vodećim finansijskim novinama.
3. **Menadžer u praksi je** niz specijalnih slučajeva koji upoznaju studente sa problemima iz stvarnog sveta koje menadžeri finansijskih institucija moraju da rešavaju.
4. **Numerički primeri** vode studente kroz rešenja finansijskih problema uz korišćenje formula, vremenskog niza i računanja uz pomoć funkcija digitrona.
5. **Odlomci „Prateći finansijske vesti”** upoznaju studenta sa relevantnim novim člancima i podacima o kojima na dnevnom nivou izveštava *Wall Street Journal* i drugi izvori finansijskih vesti, i objašnjavaju kako da se te vesti razumeju.
6. **Odeljci „Unutar federalnog sistema”** daju studentima osećaj o tome šta je bitno u operaciji i strukturi Sistema federalnih rezervi.
7. **Odeljci Globalno** uključuju zanimljiv materijal sa međunarodnim fokusom.
8. **Odeljci E-finansije** pokazuju kako promene u tehnologiji utiču na finansijska tržišta i institucije.
9. **Odeljci „Konflikti interesa”** prikazuju konflikte interesa u različitim industrijama finansijskih usluga.
10. **Odeljci „Mini-slučaj”** naglašavaju dramatične istorijske epizode ili primenjuju teoriju na podatke.
11. **Rezime tabele** je korisna pomoć pri ponavljanju materijala.
12. **Ključne činjenice** su bitne informacije koje su boldirane tako da studenti mogu lako da ih pronađu.

13. **Grafikoni** sa naslovima, oznakama preko 60, pomažu studentima da razumeju vezu između varijabli koje koristimo i principa analize.
14. **Rezime** na kraju svakog poglavlja navodi najbitnije činjenice iz poglavlja.
15. **Ključni pojmovi** su bitne reči i fraze koje su boldirane kada se po prvi put definišu i navode na kraju svakog poglavlja.
16. **Pitanja na kraju poglavlja** pomažu studentu u učenju, primenom ekonomskih koncepata i uključuju i poseban set pitanja koja su posebno bitna za studenta pod nazivom „Predviđanje budućnosti”.
17. **Kvantitativna pitanja na kraju poglavlja**, preko 250 nabrojanih, pomažu studentu da razvije kvantitativne veštine.
18. **Vežbe na internetu** podstiču studenta da prikuplja informacije iz onlajn izvora i da ih koristi kako bi unapredio učenje.
19. **Izvori sa interneta** navode URL izvor podataka koji se koriste za tabele i grafikone.
20. **Internet reference na marginama** upućuju studente na veb-sajtove koji pružaju informacije i podatke koji dopunjuju tekst u knjizi.
21. **Rečnik pojmova** na kraju knjige definiše sve ključne pojmove.
22. **Rešenja pitanja i kvantitativnih problema** nalaze se u *Uputstvu za predavače* i na onlajn centru izvora materijala za predavače na www.pearsonhighered.com/irc. Profesori mogu studentima da ponude rešenja problema na način za koji smatraju da im odgovara.

Dodatni materijali

Sedmo izdanje *Finansijskih tržišta i institucija* uključuje najsveobuhvatniji program dodatnih materijala od svih knjiga u ovoj oblasti. Ovi materijali su dostupni domaćim izdavačima, ali u nekim slučajevima i inostranim. Oni uključuju sledeće:

Za profesore:

Materijali za profesore nalaze se na onlajn centru izvora materijala za predavače na www.pearsonhighered.com/irc.

1. **Uputstvo za predavače:** Ovo uputstvo, koje su pripremili autori, uključuje nacрте poglavlja, preglede, savete za predavanje i kompletna rešenja na pitanja i problem u tekstu.
2. **Powerpoint:** Pripremio ga je John Banko (University of Florida). Prezentacija, koja uključuje pripreme predavanja i kompletnu upotrebu cifara i tabela iz knjige, sadrži više od 1000 slajdova koji detaljno prikazuju sve činjenice navedene u tekstu knjige.
3. **Fajl sa testovima:** Dopunjeno i revidirano sedmo izdanje koje je pripremio John Banko. **Test Item File** obuhvata više od 2.500 pitanja sa otvorenim odgovorima, tačno-netačno i pitanja sa odgovorima u formi eseja. Sva pitanja iz fajla sa testovima dostupna su u kompjuterskom format u TestGen softveru. TestGen softver je dostupan i za Windows i Macintosh sisteme.
4. **Veb-sajt kompanije Mishkin Eakins** (www.pearsonhighered.com/mishkin_eakins) uključuje poglavlja na sajtu o štednim asocijacijama i kreditnim unijama i drugim finansijskim kompanijama, dodatnim sadržajem na internetu, animiranim crtežima i linkovima ka relevantnim izvorima podataka i veb-sajtu Federalnih rezervi.

Za studenta

1. **Vodič za učenje:** Dopunjen i revidiran za sedmo izdanje, vodič nudi rezime poglavlja, vežbe, testove sa odgovorima.
2. **Članci za čitanje u *Finansijskim tržištima i institucijama*** koje su pripremili James W. Eaton sa *Bridgewater* koledža dopunjuje se svake godine sa brojnim novim člancima. Ovaj dragocen izvor je dostupan i onlajn na sajtu knjige (www.pearsonhighered.com/mishkin_eakins)
3. **Vebsajt kompanije *Mishkin Eakins*** (koji se nalazi na sajtu www.pearsonhighered.com/mishkin_eakins) uključuje poglavlja na internetu o štednim asocijacijama i kreditnim unijama i još jedno o finansijskim kompanijama, dodatnim sadržajem na internetu, animiranim crtežima, karticama sa terminima, vežbama na internetu i linkovima koji se nalaze u udžbeniku.

Zahvalnica

Kao što je uvek slučaj sa ovako velikim projektima, želim da se zahvalim mnogima. Posebna zahvalnica je za: Brus Kaplan-a (Bruce Kapla) nekadašnjeg ekonomistu u *HarperCollins-u*; Doni Batista (Donna Battista), koja je moj nekadašnji urednik finansija; Noel Kam Sajbert (Noel Kamm Seibert), moj trenutni urednik finansija u Prentice Hall i Džejn Tafts (Jane Tufts) i Ejmi Fišer (Amy Fleischer), naš bivši urednik razvoja. Takođe su nam pomogli komentari kolega sa Kolumbija (Columbia) koledža i mojih studenata.

Takođe, vodili smo se i komentarima kritičara i dopisnika ovog izdanja. Njihovi komentari su učinili da ova knjiga bude bolja. Posebno zahvaljujemo:

Ibrahim J. Affanen, Indiana University of Pennsylvania
 Senay Agca, George Washington University
 Aigbe Akhigbe, University of Akron
 Ronald Anderson, University of Nevada—Las Vegas
 Bala G. Arshanapalli, Indiana University Northwest
 Christopher Bain, Ohio State University
 James C. Baker, Kent State University
 John Banko, University Central Florida
 Mounther H. Barakat, University of Houston Clear Lake
 Joel Barber, Florida International University
 Thomas M. Barnes, Alfred University
 Marco Bassetto, Northwestern University
 Dallas R. Blevins, University of Montevallo
 Matej Blusko, University of Georgia
 Paul J. Bolster, Northeastern University
 Lowell Boudreaux, Texas A&M University Galveston
 Deanne Butchey, Florida International University
 Mitch Charklewicz, Central Connecticut State University
 Yea-Mow Chen, San Francisco State University
 N.K. Chidambaran, Tulane University
 Wan-Jiun Paul Chiou, Shippensburg University
 Jeffrey A. Clark, Florida State University
 Robert Bruce Cochran, San Jose State University
 William Colclough, University of Wisconsin—La Crosse

Elizabeth Cooperman, University of Baltimore
 Carl Davison, Mississippi State University
 Erik Devos, Ohio University at SUNY Binghamton
 Alan Durell, Dartmouth College
 Franklin R. Edwards, Columbia University
 Marty Eichenbaum, Northwestern University
 Elyas Elyasiani, Temple University
 Edward C. Erickson, California State University, Stanislaus
 Kenneth Fah, Ohio Dominican College
 J. Howard Finch, Florida Gulf Coast University
 E. Bruce Fredrikson, Syracuse University
 James Gatti, University of Vermont
 Paul Girma, SUNY—New Paltz
 Susan Glanz, St. John's University
 Gary Gray, Pennsylvania State University
 Wei Guan, University of South Florida - St. Petersburg
 Charles Guez, University of Houston
 Beverly L. Hadaway, University of Texas
 John A. Halloran, University of Notre Dame
 Billie J. Hamilton, East Carolina University
 John H. Hand, Auburn University
 Jeffery Heinfeldt, Ohio Northern University
 Don P. Holdren, Marshall University
 Adora Holstein, Robert Morris College

- Sylvia C. Hudgins, Old Dominion University
Jerry G. Hunt, East Carolina University
Boulis Ibrahim, Heroit-Watt University
William E. Jackson, University of North Carolina – Chapel Hill
Joe James, Sam Houston State University
Melvin H. Jameson, University of Nevada – Las Vegas
Kurt Jessewein, Texas A&M International University
Jack Jordan, Seton Hall University
Tejendra Kalia, Worcester State College
TaeHo Kim, Thunderbird: The American Graduate School of International Management
Taewon Kim, California State University, Los Angeles
Elinda Kiss, University of Maryland
Glen A. Larsen, Jr., University of Tulsa
James E. Larsen, Wright State University
Rick LeCompte, Wichita State University
Baeyong Lee, Fayetteville State University
Boyden E. Lee, New Mexico State University
Adam Lei, Midwestern State University
Kartono Liano, Mississippi State University
John Litvan, Southwest Missouri State
Richard A. Lord, Georgia College
Robert L. Losey, American University
Anthony Loviscek, Seton Hall University
James Lynch, Robert Morris College
Judy E. Maese, New Mexico State University
William Mahnic, Case Western Reserve University
Inayat Mangla, Western Michigan University
William Marcum, Wake Forest University
David A. Martin, Albright College
Lanny Martindale, Texas A&M University
Joseph S. Mascia, Adelphi University
Khalid Metabdin, College of St. Rose
David Milton, Bentley College
A. H. Moini, University of Wisconsin – Whitewater
Russell Morris, Johns Hopkins University
Chee Ng, Fairleigh Dickinson University
Srinivas Nippani, Texas A&M Commerce
Terry Nixon, Indiana University
William E. O'Connell, Jr., The College of William and Mary
Masao Ogaki, Ohio State University
Evren Ors, Southern Illinois University
Coleen C. Pantalone, Northeastern University
Scott Pardee, University of Chicago
James Peters, Fairleigh Dickinson University
Fred Puritz, SUNY – Oneonta
Mahmud Rahman, Eastern Michigan University
Anoop Rai, Hofstra University
Mitchell Ratner, Rider University
David Repts, Pace University – Westchester
Terry Richardson, Bowling Green University
Jack Rubens, Bryant College
Charles B. Ruscher, James Madison University
William Sackley, University of Southern Mississippi
Kevin Salyer, University of California – Davis
Siamack Shojai, Manhattan College
Donald Smith, Boston University
Sonya Williams Stanton, Ohio State University
Michael Sullivan, Florida International University
Rick Swasey, Northeastern University
Anjan Thackor, University of Michigan
Janet M. Todd, University of Delaware
James Tripp, Western Illinois University
Carlos Ulibarri, Washington State University
Emre Unlu, University of Nebraska – Lincoln
John Wagster, Wayne State University
Bruce Watson, Wellesley College
David A. Whidbee, California State University – Sacramento
Arthur J. Wilson, George Washington University
Shee Q. Wong, University of Minnesota – Duluth
Criss G. Woodruff, Radford University
Tong Yu, University of Rhode Island
Dave Zalewski, Providence College

Na kraju, želim da se zahvalim mojoj supruzi Seli (Sally), mom sinu Metju (Matthew), mojoj kćeri Lori (Laura), koji su mi pružili toplu i radosnu atmosferu koja mi je omogućila rad, mom pokojnom ocu Sydney, koji me je nekada davno uputio u pravcu koji je doveo do ove knjige.

Frederik S Miškin

Želeo bih da zahvalim Riku Miškinu (RickMishkin) za njegove odlične komentare u vezi mog teksta. Radeći sa Rikom na ovom tekstu, ne samo da sam stekao veću veštinu kao pisac nego sam i stekao novog prijatelja. Takođe bih želeo da se zahvalim mojoj ženi Lori, koja je pažljivo čitala svaki nacrt ovog rukopisa i koja mi je pomogla da ovo bude moje najbolje delo. Tokom godina, njena pomoć i podrška omogućili su ovaj vid moje karijere.

Stenli Dž Ikins